

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. október 18.

**OKTATÁSI
ALAPISMERETEK**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

Fontos tudnivalók

Az írásbeli feladatok értékelésénél kötelező a központilag összeállított javítási-értékelési útmutatónak való megfelelés. Az egyes kérdésekre és feladatokra adható pontszámokat az útmutató tartalmazza. A javítás során az útmutatóban meghatározott pontozást kell alkalmazni. A dolgozatokat a vizsgázó által használt színtől eltérő színnel kell javítani, jelölve a hibákat és azok súlyosságát, illetve a meg nem oldott feladatokat.

A szöveges válaszokat három fő szempontból kell értékelni.

1. Mennyiségi szempont: ez a válasz tartalmi gazdagságára és helyességére vonatkozik. A mennyiségi szempontot értékelő pontszámot a javítási útmutatóban, valamint az értékelőlapon megadott válaszelemek értékelésekor azonos értékűnek tekintjük, egyes feladatoknál súlyozottan értékeljük. Ezt a feladat értékelőlapján (a megoldásban) jelöljük. A feladatlapon a feladatra adható maximális pontszámot jelöltük. Az egyes válaszelemek megoldási javaslatokat tartalmaznak, ami azt jelenti, hogy a megoldáselemet tartalmilag és nyelvileg helyesen körülíró megoldás is értékelhető. Ugyanakkor feltétlenül ragaszkodjunk a két fenti kritériumhoz (tartalmi és nyelvi korrektség), különben az értékelés pontatlanná válik.
2. Minőségi szempont: ez a rövid feladatok esetében a feladat megértésére, a szaknyelv használatára, a lényeg kiemelésére; a hosszabb feladatok esetében a feladat megértésére, a lényeg kiemelésére, a téma kidolgozására, az ismeretek mélységére, a szaknyelv használatára és a kreativitásra vonatkozik.
3. Kifejezőképesség: ez a rövid feladatok esetében az áttekinthetőségre, rendezettségre, nyelvhelyességre, helyesírásra, a hosszabb feladatok esetében az előbbieken kívül a szövegalkotásra vonatkozik.

A szöveges jellegű feladatok értékelése az alábbi táblázat alapján történik.

	Mennyiségi szempontok		Minőségi szempontok		Kifejezőképesség	
	Elemi	Arány	Elemi	Aránya	Elemi	Aránya
Probléma megoldó (rövid)	Az ismeretek mennyisége	70%	A feladat megértése A szaknyelv használata A lényeg kiemelése	20%	Áttekinthetőség, rendezettség Nyelvhelyesség Helyesírás	10%
Elemző (hosszabb)	Az ismeretek mennyisége	60%	A feladat megértése A lényeg kiemelése A téma kidolgozottsága Az ismeretek mélysége A szaknyelv használata Kreativitás	30%	Áttekinthetőség, rendezettség Nyelvhelyesség Helyesírás Szövegalkotás	10%

Az alábbi táblázat a problémamegoldó (rövidebb) szöveges feladatok értékelését szemlélteti. (1-4. feladat)

Minőségi szempontok 20%		Kifejezőképesség 10%	
Feladat megértése		Áttekinthetőség, rendezettség	
Szaknyelv használata		Nyelvhelyesség	
Lényeg kiemelés		Helyesírás	
Adható pont: 4	Elért pont	Adható pont: 2	Elért pont:
Minőség+kifejezőképesség összesen	Adható pont: 6		Elért pont:

A következő táblázat az elemző (hosszabb) feladatok értékelését szemlélteti. (5-6. feladat)

Minőségi szempontok 30%		Kifejezőképesség 10%	
A feladat megértése		Áttekinthetőség, rendezettség	
A lényeg kiemelés		Nyelvhelyesség	
A téma kidolgozottsága		Helyesírás	
Az ismeretek mélysége		Szövegalkotás	
A szaknyelv használata			
Kreativitás			
Adható pont: 9	Elért pont:	Adható pont: 3	Elért pont
Minőség+kifejezőképesség összesen	<i>Adható pont: 12</i>	Elért pont:	

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

Egyszerű, rövid válaszokat igénylő feladatok
1. feladat

1/1. c

1/2. c

1/3. a

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

3 pont**2. feladat**

2/1. H

2/2. I

2/3. I

2/4. H

2/5. I

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

5 pont**3. feladat**

3/1. b

3/2. a

3/3. c

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

3 pont**4. feladat**A keresett fogalom: **a képzelet****1 pont****5. feladat**

5/1. e

5/2. a

5/3. b

5/4. f

5/5. c

5/6. d

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

6 pont**6. feladat**A helytelen párosítás betűjele: **d.****1 pont**

7. feladat

7/1. a

7/2. d

7/3. d

7/4. c

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

4 pont**8. feladat**

8/1. b

8/2. b

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

2 pont**9. feladat**

9/1. I

9/2. H

9/3. I

9/4. I

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

4 pont**10. feladat**

A **diagnosztikus** vagy **helyzetfeltáró** értékelés célja az előzetes tudás, a tanulói hozzáállás megállapítása.

A két szó közül bármelyik elfogadható!

1 pont

Az **alkalmazás** egyszerre előzménye és eredménye is az ismeretszerzésnek.

1 pont

Összesen:

2 pont**11. feladat**

11/1. a, d, e

11/2. b, c, f

Minden helyes válasz

1 pont

Összesen

6 pont

12. feladat

12/1. a	12/2. b	12/3. b	12/4. a
		Minden helyes válasz	1 pont
		Összesen	4 pont

13. feladat

13/1. c	13/2. a	13/3. b	
		Minden helyes válasz	1 pont
		Összesen	3 pont

14. feladat

A magatartásra ható módszerek		
ösztönző	kényszerítő	gátlást kiváltó
ígéret	felszólítás	intés
HELYESLÉS	PARANCS	FENYEGETÉS

Minden helyes válasz	1 pont
Összesen	3 pont

15. feladat

15/1. Az ösztönző módszerek alkalmazására akkor van szükség, ha a tanuló

- **gátlásos**
- vagy** - **bátortalan**
- vagy** - **önmagát lebecsülő.**

A fentiek közül bármelyik szó, vagy a felsoroltakkal szinonim fogalom is elfogadható.

1 pont

15/2. A kényszerítő módszerek alkalmazására akkor van szükség, ha a tanuló

- **akarateréje gyenge**
- vagy** - **közösségi vagy csoporttudata fejletlen**
- vagy** - **a követelményekkel szemben rendszeres ellenállást mutat.**

Bármelyik vagy a fentiekkel tartalmában megegyező egy jellemző feltétel megállapítása

1 pont

- 15/3.** A gátlást kiváltó módszerek alkalmazására akkor van szükség, ha
- a negatív viselkedés kialakulását próbáljuk megakadályozni,
 - vagy - a nevelés sikerét veszélyeztető körülményeket akarjuk kizárni.

Bármelyik vagy a fentiekkel tartalmában megegyező egy jellemző feltétel megállapítása
1 pont

Összesen: 3 pont

Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Értelmezze a negatív iskolai viszony fogalmát! Elemezze hatását az egyén viselkedésére (három jellemző hatás)!

Lehetséges válasz:

- A negatív iskolai viszony a tanuló és az iskola közötti egyensúlyvesztést jelenti.

Vagy

- A tanulók sem érzelmileg, sem értelmileg nem azonosulnak az iskolai hatásokkal.

A fogalom helyes értelmezése, a fentiekkel tartalmában megegyező egy megállapítás 1 pont

A negatív iskolai viszony hatása:

- Lehangoltság.
- Iskolai hatások elhárítása.
- Zárkózottá válás.
- A tanulók önbecsülésének, önértékelésének, énképének sérülése.
- Személyes kudarcok.
- A tanulással szemben általános védekező magatartás alakulhat ki.
- Torzulhatnak a gyerekek szociális céljai, viselkedés formái, életvezetési értékei, társas kapcsolatai.
- Teljesítmény csökkenés, tehetetlenség érzése, az iskolával kapcsolatos szorongás, negatív attitűd kialakulása.

Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező megállapítás 1 pont

Összesen 3 pont

Összesen **4+2Σ 6 pont**

2. Jellemezze a szociális kapcsolatok változását kisiskolás korban!

Lehetséges válasz:

- Kezdetben tekintély és tisztelet a tanító iránt.
- Később a tanítói tekintélyt elfogadó beállítottság fellazul.
- Kritikusan szemléli a tanító magatartását.
- Átpártolás - a társas kapcsolatok szerepe a közös élmények hatása.

Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező megállapítás 1 pont

Összesen **3+1Σ 4 pont**

3. Mutassa be példa illusztrálásával a csoportmunka formájában történő tananyagfeldolgozás személyiségfejlesztő hatását (három fejlesztő hatás bemutatása)!

Lehetséges válasz:

- Empátiás képességek fejlődése.
- Egymás jobb megismerése.
- Új kapcsolatok alakulása
- Együtműködés tanulása, gyakorlása.
- Szorongás csökkenése, sikerélmény.
- Beszédképesség fejlődése.
- Növekvő tanulási kedv.

Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező megállapítás

1 pont

Összesen

3+1Σ 4 pont

4. Mutassa be a térközszabályozás szerepét az emberi kommunikációban! Írjon példákat a négy különböző zónatávolság helyes alkalmazására!

Lehetséges válasz:

- Intim zóna (15-45 cm) – bizalom
- Személyes zóna (46-122 cm) – hivatalos, társas összejövetel
- Társadalmi zóna (123-360 cm) – akiket nem ismerünk, pl. nálunk dolgozó szerelő
- Nyilvános zóna (360 felett) – előadások esetén

Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező megállapítás

1 pont

Összesen

4+2Σ 6 pont

5. Mutassa be az újszülött- és csecsemőkor pszichés jellemzőit!

Lehetséges válasz:

- Az intrauterén élet
- Az újszülött alkalmazkodása környezetéhez / a feltétlen reflexek szerepe
- Szimbiozis
- Felélénkületi reakció
- Mozgásfejlődés: impulzív mozgások
szándékos mozgások
manipuláció
lokomóció
- A szem és kéz koordinációja
- A megismerés és mozgásfejlődés kölcsönhatása
- A csecsemő beszéde: a szervezet állapotáról sírással jelez,
gőgicsél, gagyog,
az első év végére érti a felnőttek beszédét
- A csecsemő érzelmei: primitív emóciók- a szükséglet kielégítést kísérik.
 - első szociális mosoly
 - tárgyak megragadása- öröm
 - második félév – felnőttekkel való játék öröme
- Az érzelmek kialakulási sorrendje (szeretet, félelem, agresszió)
- A korai anya-gyermek kapcsolat jelentősége

*Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező
megállapítás*

1 pont

Összesen

8+5Σ 13 pont

6. Határozza meg a barkácsolás fogalmát! Elemezze a szemelvény és pedagógiai, pszichológiai ismeretei alapján a barkácsolás személyiségfejlődésben betöltött szerepét!

A nagycsoportos gyerekek különféle alakú papír- és műanyag dobozokból térformákat, járműveket, bábót, állat- és fantáziaformákat készítenek. „Nagyon sok dobozt gyűjtöttetek össze. Van itt sok érdekes alakú és méretű doboz; gyógyszeres, sajtos, gyufásdoboz és színes, tisztára mosott flakon. Van még a tálcán a dobozok mellett drót, ragasztó, olló, színes karton. Ezekből sokféle, nagyon érdekes dolgot készíthettek! Csak ki kell választani és összeállítani a megfelelő darabokat az elképzelésetek szerint. Az ollóval is lehet alakítani az anyagot. Az autókra rajzolhattok, vagy ragaszthattok ablakot, ajtót. Nézzétek! Ide a szőnyegre elhelyeztem a füves rétet, sint, útestet. Ide tegyétek le az elkészített játékokat, itt játszhatunk velük.”

B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék

Lehetséges válasz

- A barkácsolás a cselekvésnek az a formája, amikor a gyermek anyagok és szerszámok segítségével különféle tárgyakat készít (játékeszköz készítés, ajándék készítés).
- A gyermek a tevékenységnek, az alkotásnak az új létrehozásának az örömeért is végzi a tevékenységet.

A fogalom helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező meghatározása *1 pont*

Személyiségfejlesztő hatás:

- A célt a gyermek ismeri fel és határozza meg.
- Képes eszközök, szerszámok használatára.
- Felhasznál különböző anyagokat, közben megismeri tulajdonságaikat.
- Megismeri saját és társai képességét.
- Fejlődik önértékelése, közösségi érzése, segítségadása, mások megbecsülése.
- Fejleszti az alkotóképességet, kezűgyességet.
- Művelet adja a játék cselekvés örömét, mely magában hordja a szabályt.
- Közvetett formában a környezettel szoros kapcsolatba kerül.
- Szerszámhasználat – a balesetveszély elkerülése.
- A használhatóság öröme megnyilvánul a játékeszköz készítésében.

Bármely helyes, a fentiekkel tartalmában megegyező megállapítás *1 pont*
9-10 helyes megállapítás *9 pont*

Összesen

10+7Σ 17 pont